

Helena Uhlén
Enheten för naturskydd och
tillsyn
010-2236349

Enligt sändlista

Beslut om tillägg av föreskrifter och tillägg till skötselplan för naturreservatet Gagnån i Habo kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken (1998:808, MB) nedan angivna föreskrifter för naturreservatet och dess långsiktiga vård.

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogat tillägg till skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård. Det är ett tillägg till den skötselplan för naturreservatet Gagnån som fastställdes den 20 mars 2000 (dnr 231-1566-98).

Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång, i Länsstyrelsens beslut den 20 mars 2000 (dnr 231-1566-98) upphör att gälla i och med att detta beslut vinner laga kraft.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning och skyltning av naturreservatet
2. underhåll av strövstig
3. avveckling av gran i syfte att gynna lövträd längs med vattendragen och i planterade skogar. Träden lämnas i reservatet.
4. avveckling/röjning av igenväxningsvegetation i syfte att bevara öppen mosse
5. igenläggning eller dämning av avvattande diken, efter hydrologisk utredning
6. bekämpning av invasiva främmande arter vilka kan motverka syftet med naturreservatet

7. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

Bakgrund

Naturreseptatet Gagnån bildades år 2000. Sedan naturreseptatet bildades har kunskapen om restaurering av tidigare dikade våtmarker ökat och även resurserna för att kunna restaurera våtmarker har ökat. Syftet med naturreseptatet Gagnån är att bevara och säkerställa vattenkvaliteten i området samt att bevara de värdefulla källkärren. Det finns ett antal kilometerlånga diken som löper genom mossen och skär av den naturliga hydrologin. Vid jämförelse mellan kartor från 1950-talet och nytagna ortofoton syns tydligt den igenväxning som skett av de öppna mossytorna. Naturreseptatet saknar föreskrifter som reglerar möjligheter att göra åtgärder för att restaurera och återställa dikade våtmarker och hålla öppet öppna mossor. Behovet av att kunna göra sådana åtgärder har framkommit i efterhand.

Sedan naturreseptatet bildades har ökad spridning av invasiva främmande arter och de problem det kan medföra för den inhemska floran och faunan uppmärksamats alltmer. Naturreseptatet saknar föreskrifter som reglerar möjligheter att göra åtgärder för att begränsa invasiva främmande arter. Behovet av att kunna göra sådana åtgärder har framkommit i efterhand.

Föreskrifterna B1-B3 och B7 är ett förtydligande av föreskrifter som ansetts gälla genom en uttolkning av skötselplanen och beslutet från år 2000.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Förslaget till beslut skickades på remiss den 14 juni 2021 till Habo kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning och några olika föreningar. Samtidigt förelades sakägarna om yttrande. Länsstyrelsen beslutade den 14 juni 2021 om att delgivning ska ske genom kungörelse enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Yttranden har inkommit från kommunen och Skogsstyrelsen och båda är positiva till förslaget.

Motivering till beslutet

Syftet med naturreseptatet Gagnån är att bevara ett vattensystem med en mycket rik och unik fauna, samt att bevara de mångformiga och mestadels kraftigt källpåverkade våtmarkerna omkring vattendragen. Det ska fortsatt vara en god vattenkvalité i området, sumpskogarna ska bevaras och utvecklas till naturskogar med stort inslag av lövträd och den rika floran ska bevaras.

Enligt den fastställda skötselplanen ska området huvudsakligen lämnas till fri utveckling men det ska göras åtgärder i yngre planterade skogar för att

öka andelen lövträd och längs med vattendraget Gagnån ska åtgärder göras i skogen för att andelen lövträd ska utgöra minst 50 % av skogen.

Naturreseptatet Gagnån ingår i nätverket Natura 2000 och flera av de naturtyper som finns i området är olika typer av våtmarker, käll- och vattenmiljöer. I bevarandeplanen framgår det att dessa miljöer ska ha en naturlig hydrologi för att uppnå gynnsam bevarandestatus och att det öppna våtmarkstyperna huvudsakligen ska hållas öppna.

Ett antal kilometerlånga diken löper genom mossen och skär av den naturliga hydrologin. Den tidigare långsamma avrinningen mot Barnebäcken/Gagnån i söder sker snabbare i diken mot sydöst, vilket har medfört att mossen har blivit torrare med omfattande igenväxning som följd.

Våtmarker inkluderar många olika naturtyper som bland annat öppna mossar och kärr, källmiljöer och sumpskogar och det bidrar till att de är viktiga för den biologiska mångfalden med många olika arter. Naturliga våtmarker gör att vattenflödet i landskapet bromsas upp jämfört med om vattnet leds i avvattande diken. Dikade våtmarker påskyndar igenväxningen av öppna våtmarker och torkar ut sumpskogar och utarmar ekosystemen. Under de senaste 15 åren har stora resurser satsats på att restaurera många våtmarker, även om det bara utgör en bråkdel av alla våtmarker som tidigare har dikats ut i syfte att höja produktionen i jord- och skogsbruk. Ny kunskap i form av GIS-underlag samt kompetens om våtmarker har tillkommit sedan naturreseptatet Gagnån bildades år 2000. Det har även tillkommit ny teknik vad det gäller hydrologisk restaurering i och med erfarenheter från Life-projektet Life to admire (2010-2015). Dessutom har igenläggning av diken och en höjning av grundvattennivå uppmärksamats som ett bra sätt att minska utsläpp av koldioxid.

Med ett tillägg av föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om att markägare ska tåla hydrologisk restaurering av diken och avveckling/röjning av igenväxningsvegetation på öppna våtmarker kan områdets bevarandevärden knutna till våtmarks- och vattenmiljöer bevaras och förstärkas.

Syftet med naturreseptatet Gagnån är att bevara inhemska arter och naturmiljöer och då kan invasiva främmande arter utgöra ett hot mot syftet. Det är därför angeläget att föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om att markägaren ska tåla att åtgärder genomförs för att bekämpa invasiva främmande arter så att de prioriterade bevarandevärdena värnas. Det finns dessutom ett tydligt ansvar om att skydda miljön och samhället mot utbredning och skador som invasiva främmande arter förorsakar, och det finns reglerat i Förordningen (SFS 2018:1939) om invasiva främmande arter. Den kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Dessa förordningar om invasiva främmande arter har tillkommit efter att naturreseptatet bildades.

I beslutet om bildande av naturreservatet finns det i föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § MB om vad ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla för skötsel av naturreservatet en hänvisning till skötselplanen. Det är formulerat enligt den tidens praxis när B-föreskrifterna inte preciserades utan det istället gjordes en hänvisning till skötselplanen direkt från föreskrifterna. Den hänvisningen behöver bytas och istället anges skötselåtgärderna direkt i B-föreskrifterna för att få en enklare och tydligare framtida förvaltning av området. Föreskrifterna B1-B6 omfattar både ett förtydligande av föreskrifter som ansetts gälla genom en uttolkning av skötselplanen och de nya föreskrifterna om hydrologisk restaurering och bekämpning av invasiva främmande arter.

Länsstyrelsen gör bedömningen att de nya föreskrifterna enligt 7 kap 6 § MB innebär ett lika starkt skydd som tidigare och att de synnerliga skälen för ändringen i denna del, i enlighet med 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken, därför är uppfyllda.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 3.

Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörd dagstidning. Kungörelsen införs i Jönköpings Posten den 26 augusti 2021, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 16 september 2021.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Helena Uhlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Malin Lund och avdelningschef Gustav Enander medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Tillägg till skötselplan
2. Sakägarförteckning
3. Hur man överklagar
4. Sändlista